

KÚRIA

Bfv.III.1.319/2012/6.szám

A Kúria Budapesten, a 2013. év április hó 9. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

A hivatali visszaélés büntette és más bűncselekmények miatt Gy. A. és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben az R. P. II. rendű terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálv a Fővárosi Bíróság 9.B.925/2010/27. számú, illetőleg a Fővárosi Ítéltábla 1.Bf.395/2011/6. számú ítéletét R. P. II. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Fővárosi Bíróság a 2011. november 2-án kihirdetett 9.B.925/2010/27. számú ítéletével R. P. II. rendű terheltet bűnösnek mondta ki befolyással üzérkedés büntetében [Btk. 256. § (1) bek.], valamint felbujtóként elkövetett hivatali visszaélés büntetében (Btk. 225. §), és ezért őt halmazati büntetésül 2 évi, végrehajtásában 4 évi próbaidőre felfüggesztett börtönbüntetésre és 200.000 forint pénzmellékbüntetésre ítélte.

Kétirányú fellebbezés alapján eljárva a Fővárosi Ítéltábla a 2012. június 28-án meghozott 1.Bf.395/2011/6. számú ítéletével az

elsőfokú határozatot a II. rendű terheltet érintően helybenhagyta.

Az elsőfokú bíróság az elkövetéskor hatályos büntető törvényt alkalmazta.

A II. rendű terhelt bűnösségét az ítéleti tényállás I. pontjában foglalt cselekmény miatt befolyással üzérkedés büntetében állapította meg; nevezett ugyanis a maga számára jogtalan előnyt kért és fogadott el arra hivatkozással, hogy a kérdéses ügyet elintézi, megoldja, hivatalos személyeken keresztül az ügyre ráhatással bír.

A III. pontban írt cselekmény kapcsán felbujtóként elkövetett hivatali visszaélés büntettét róttá a II. rendű terhelt terhére, aki otthónról, egy magánszívesség keretében kérte az információt az I. rendű terhelttől. Utóbbi a hivatali kötelezettségét megszegve hivatalos személyként kért le olyan adatokat a központi nyilvántartásból, amelyhez ilyen módon a kívülálló személy nem juthatott volna hozzá.

A másodfokú bíróság mindezzel maradéktalanul egyetértett.

A jogi indokolás körében annyi pontosítást tett csupán, hogy az I. tényállási pont kapcsán mellőzte az előny elfogadása tényének rögzítését, hiszen a tényállás is csupán azt tartalmazza, hogy a II. rendű terhelt előnyt kért.

A III. tényállási pont tekintetében pedig kiemelte, hogy a 3/2007. BJE határozat arra az esetre ad iránymutatást, ha ugyanazon cselekmény a hivatali visszaélés büntettét és a hivatalos személy által elkövetett személyes adattal visszaélés büntettét egyaránt megvalósítja. Utóbbi azonban - jelentős érdeksérelem bekövetkezte hiányában - a jelen esetben nem állapítható meg, a minősítés ezért e vonatkozásban is törvényes.

A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a II. rendű terhelt védője terjesztett elő felülvizsgálati indítványt a Be. 416. § (1) bekezdés a) és b) pontjára hivatkozással elsődlegesen felmentésért, másodlagosan a III. tényállási pontban foglalt cselekménynek felbujtóként hivatalos személy által elkövetett személyes adattal visszaélés büntetteként való minősítése végett.

Indokai szerint egyik bűncselekmény törvényi tényállási elemei sem valósultak meg maradéktalanul.

A befolyással üzérkedés esetében hiányzik a hivatalos személy befolyásolására való hivatkozás, melyből következően jogtalan előnyről sem lehet szó. Az „el tudja intézni az ügyet” kifejezés sem nyelvtanilag, sem logikailag nem értelmezhető úgy, hogy az

elintézés valamely hivatalos személy jogsértő befolyásolásával történne. A II. rendű terhelt a korábbi közlekedési és bevetési rendőri múltjából eredően olyan speciális ismeretekkel, tapasztalatokkal rendelkezett, amelyeket megosztva az eljárás alá vont személlyel annak érdemi védekezését erősíthette volna. Védencc kizárólag ennyit ígért; tanácsadásért, felvilágosítás nyújtásáért ellenszolgáltatás kérése vagy elfogadása pedig nem jogszerűtlen.

A hivatali visszaélés kapcsán a II. rendű terheltet jogtalan előnyszerzési célzat nem vezette és jogtalan hátrányt sem akart okozni. A hivatkozott jogszabályi rendelkezések szerint a nyilvántartás adataiból bárki igényelheti az adatközlést, a tárgykörözési adatok hozzáférhetőek. Újólá hivatkozott a 3/2007. BJE határozatban foglaltakra, mely szerint e cselekmény annak elkövetése idején helyesen a hivatalos személy által elkövetett személyes adattal visszaélés büntetteként lett volna értékelendő. Az időközbeni jogszabályváltozásra figyelemmel azonban az elbíráláskor tényállási elem - célzat és eredmény - hiányában az sem állapítható meg.

A Legfőbb Ügyészség a BF.3008/2012. számú átiratában az indítványt alaptalannak tartotta és a megtámadott határozatok hatályukban tartását indítványozta.

Hivatkozása szerint az I. tényállási pont esetében nincs jelentősége annak, hogy a II. rendű terhelt csak utóbb értesült arról: őt a III. rendű terhelt a IV. rendű terheltnek, mint a büntetőügyben segítséget nyújtani, azt elintézni tudó személyt jelölte meg. Amikor mindez tisztázódott, a kérés teljesítésébe, az ügy elintézésébe a megismert feltételek tudatában - a terhelt-társának juttatott összeg felének fejében - beleegyezett. Cselekménye ezért tényállásszerű.

A III. tényállási pont esetében a jelentős érdeksérelem bekövetkezte - mint tényállási elem - hiányában a hivatalos személy által elkövetett személyes adattal visszaélés büntettének megállapíthatósága fel sem merül. Az I. rendű terhelt teljes körű információt nyújtott a II. rendű terhelt kérésére, tudottan nem hivatalos, hanem magáncélból, ekként pedig jogosulatlanul. A II. rendű terhelt e cselekménye így felbujtóként megvalósított hivatali visszaélés büntetteként értékelendő.

A Kúria az ügyben a Be. 420. §-ának (1) bekezdése alapján nyilvános ülést tartott, melyen a II. rendű terhelt védője az indítványában foglaltakat maradéktalanul fenntartotta.

A Legfőbb Ügyészség képviselője a nyilvános ülésen ugyancsak az írásban korábban már előadottakkal egyező nyilatkozatot tett.

Az I. tényállási ponttal összefüggésben utalt arra, hogy a IV. rendű terhelt fia ellen indult büntetőügyben - melyben a törvény erejénél fogva kötelező volt a védelem - a jogi végzettséggel nem rendelkező, rendőr foglalkozású II. rendű terhelt „elintézésre” tett ígérete kapcsán nem valamely jogi segítség nyújtására, hanem a kollegiális-személyes kapcsolatainak felhasználására lehet következtetést vonni.

A III. tényállási pontban írt cselekmény minősítését változatlanul helytállónak találta.

A II. rendű terhelt a védőjéhez csatlakozva a korábbi védekezését ismételte meg. Nem kért és fogadott el előnyt, különösen nem hivatalos személy befolyásolása okán. A III. tényállási pontban foglalt cselekmény kapcsán pedig arra hivatkozott, hogy a kérdéses adatok az ügyfélkapun keresztül bárki számára jelenleg is elérhetőek.

A felülvizsgálati indítvány nem alapos.

Felülvizsgálatban a felülbírálat az indítványhoz, a jogerős határozatban megállapított tényálláshoz, és főszabályként a megtámadott határozat meghozatala idején hatályos jogszabályokhoz kötött [Be. 423. § (1), (2) és (4) bek.].

Felülvizsgálati eljárásban bizonyításnak nincs helye [Be. 419. § (1) bek., Be. 388. § (2) bek.].

Felülvizsgálatban a tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése sem külön-külön, sem pedig egymás viszonyában nem vizsgálható. Nincs lehetőség a bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységének, s ezen keresztül a bűnösség kérdésének, valamint a - minősítéssel kapcsolatos, vagy más büntető anyagi jogi szabály sérelme nélkül - kiszabott büntetés, illetve mértékének vitatására.

A jogkövetkeztetések helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.

Ehhez képest törvényben kizárt a felülvizsgálat a tényállás megalapozottságára, a bizonyítékok mikénti értékelésére vonatkozó, valamint a tényállástól eltérő körülményekre hivatkozó kifogásai esetében.

A Be. 416. § (1) bekezdés a) pontja szerint valóban felülvizsgálati ok, ha a terhelt bűnösségének megállapítására a büntető anyagi jog szabályának megsértése miatt került sor; valamint a b) pont alapján, ha a bűncselekmény törvénysértő minősítése vagy a büntetőjog más szabályának megsértése miatt törvénysértő büntetést szabtak ki.

Az eljáró bíróság azonban nem sértett törvényt, amikor a II. rendű terhelt bűnösségét megállapította; és a felrótt cselekmények minősítése, valamint a kiszabott büntetés is törvényes.

A Btk. 256. § (1) bekezdése szerinti befolyással üzérkedés büntetettét valósítja meg, aki arra hivatkozással, hogy hivatalos személyt befolyásol, a maga vagy más részére jogtalan előnyt kér vagy elfogad.

Ehhez képest a támadott határozat irányadó történeti tényállása az I. pontjában lényegében két részre oszthatóan tartalmazza a történéseket.

Az első rész szerint a II. rendű terheltet „hírbe hozták”, a terhelt-társai egymásnak őt ajánlották; róla, de az ő bevonása nélkül beszéltek. A II. rendű terheltnek ebben a szakaszban cselekvősege, elkövetői magatartása nincs.

A második eseménysorban azonban igen, s jelentősége a befolyással üzérkedés megállapíthatósága szempontjából ennek van. Az elsőfokú ítélet 4. oldal utolsó bekezdésének második fele szerint

- a II. rendű és a III. rendű terhelt egymás közt tisztázta, hogy utóbbi ajánlotta előbbit - mint segítséget nyújtó személyt - a IV. rendű terheltnek;
- a II. rendű és a III. rendű terhelt megbeszélte, hogy a segítség és az ügy elintézése menni fog;
- végül pedig az is egyértelművé vált, hogy ezért pénzt fognak kérni; a II. rendű terhelt annak az összegnek a felét, melyet a III. rendű terhelt kapott.

Ebben a második szakaszban a II. rendű terhelt számára egyértelművé vált, hogy mibe kívánják belevonni, erre ráállt, és pedig ellenérték fejében.

Kétségtelen tény, hogy a II. rendű terhelt rendőrként nem ott dolgozott, ahol a kérdéses büntetőügy folyt, annak nyomozása zajlott. Szolgálati helye nem ott volt, ahol a IV. rendű terhelt fiának a járművezetői engedélyével kapcsolatos ügyet intézték. Hatás- és illetékességi körébe, hivatali kötelezettségei közé így azzal összefüggésben semmi sem tartozott; részéről - mint hivatalos személy részéről - az ügy bármely szabályszerű intézése fel sem merülhetett; arra más hivatalos személy volt feljogosított.

Másrészről - ugyancsak az irányadó tényállás szerint - a segítség nyújtása, az ügy intézése a vezetői engedély visszakapását, az eljárások befejezését, azok kedvező alakulását célozta, szolgált. Ekként nem az általános ügymenetből következő bármely eredményt, hanem pozitív, az eljárás alá vont személy számára előnyös

végkifejletet, megoldást irányozott elő, és pedig pénzösszeg fejében.

Közel sem a felülvizsgálati indítvány szerinti általános tájékoztatás-adás, felvilágosítás esete forog tehát fenn; a II. rendű terhelt konkrét ügyben, konkrét eljárás alá vont személy tekintetében, e személy konkrét igényét szolgálóan, rá nézve pozitív konkrét elintézését vállalt.

Ennek az ügynek az „elintézésére” való ráállás, ennek fejében meghatározott arányú ellenszolgáltatás kikötése - a II. rendű terhelt tudata által is átfogottan - bűnös magatartásként értékelendő, és a támadott határozatban foglalt minősítést vonja maga után.

A Btk. 256. § szerinti törvényi rendelkezés azt hivatott szolgálni, hogy az állami működés befolyástól mentesen, zavartalanul és háborítatlanul, a jogszabályi rendnek megfelelően; ne pedig valamely külső vagy belső - azaz, mint a jelen esetben is, más hivatalos személytől, kollégától eredő - ráhatásra történjen. Ez a jogvédelem érdek sérült a II. rendű terhelt magatartása következtében.

Megjegyzi a Kúria, hogy amennyiben a II. rendű terhelt ügyintézési feladatai közé tartozott volna a IV. rendű terhelt fia ellen folyamatban lévő büntetőeljárás, úgy ez sem vezethetne a büntetlenségéhez. Cselekménye ebben az esetben a súlyosabb büntetési tétellel fenyegetett, a Btk. 250. §-ába ütköztethető minősített hivatali vesztegetés büntette megállapításának szolgálhatna alapjául.

Rátérve a III. tényállási pontban foglalt cselekmény jogi értékelésére a Kúria az alábbiaknak tulajdonít jelentőséget.

A Btk. 225. §-a szerint hivatali visszaélés büntettét követi el az a hivatalos személy, aki azért, hogy jogtalan hátrányt okozzon vagy jogtalan előnyt szerezzen, hivatali kötelességét megszegi, hatáskörét túllépi vagy hivatali helyzetével egyébként visszaél.

Az irányadó tényállás hivatkozott III. pontja szerint:

- a II. rendű terhelt ismerésének motorvásárlási szándéka volt, s ezért a járműre vonatkozó információkra volt szüksége;
- a II. rendű terhelt a központi nyilvántartásba való belépésre kérte fel a szolgálatban lévő, hivatásos rendőr I. rendű terheltet;
- az I. rendű terhelt a szolgálati helyén a II. rendű terhelt kérésére indok nélkül, hivatalos céltól eltérően, a jogosultságával visszaélve belépett az országos nyilvántartó rendszerbe, onnan adatot kért le, szerzett meg, majd adott át az azt kérő II. rendű terheltnek;

- aki azt az ismerősének továbbította.

A felülvizsgálati indítvány - és a nyilvános ülésen a II. rendű terhelt - arra hivatkozott, hogy a jelen esetben a nyilvántartási rendszerbe történő belépés nem jogosultsággal visszaélő módon, indok nélkül, hivatalos céltól eltérően történt; az ugyanis bárki számára szabadon biztosított volt, és az ma is.

E körben előrebocsátja a Kúria, hogy ez az álláspont nem helyes. Főszabályként az általános működésre vonatkozó előírásoknak kell ugyanis érvényesülniük.

A II. rendű terhelt által is hivatkozott Rtv. 13. §-a az intézkedési kötelezettséget írja elő. Eszerint a rendőr akkor köteles intézkedni, ha sértő vagy veszélyeztető cselekmény merül fel. Segítségnyújtási kötelezettséget, felvilágosítás-adást pedig kifejezetten akként ír elő az Rtv. 24. § (2) bekezdése, hogy a magánérdek védelme csak akkor tartozik a rendőrség hatáskörébe, ha a törvényes védelem az adott körülmények között más módon nem biztosítható, vagy ha a rendőri segítség nélkül a jog érvényesíthetősége megghiúsulna, vagy számottevően megnehezülne.

Az intézkedési, segítségnyújtási kötelezettség ugyanakkor a nyilvántartáshoz való hozzáférés kapcsán nem közömbösíti a célhoz kötöttség követelményét.

Ekként a szolgáltatói tevékenységre való II. rendű terhelti hivatkozás esetén sem hagyható figyelmen kívül az Rtv. 76. § (1) és (5) bekezdésében, az Rtv. 77. § (1) bekezdésében, valamint az Rtv. 86. § (1) és (3) bekezdésében a nyilvántartáshoz történő hozzáféréssel összefüggésben megfogalmazott célhoz kötöttség egymásra épülő szabályrendje. A szabályozásból kitűnően a nyilvántartáshoz férés nem csupán alanyi jogosultsághoz, hanem tárgyi szempontból annak céljához is kötött. Az pedig különösebb magyarázatot nem igényel - s ezzel a II. rendű terhelt is tisztában volt - hogy neki az adott helyzetben csupán hozzáférési szándéka, igénye volt a nyilvántartáshoz; jogosultsága viszont - legalábbis ilyen célból - nem. Hozzáférési célja pedig kifejezetten nem törvényes volt, hanem önkényes; az ismerősének magánérdekét szolgálta.

A nyilvántartáshoz való hozzáférésnek meg volt, meg lett volna a megfelelő jogi és gyakorlati útja; melyhez képest a II. rendű - és ráhatására az I. rendű - terhelt által választott út nyilvánvaló könnyebbséget jelentett. E könnyebbség realizálódott előny formájában, s tette megállapíthatóvá a terheltek büntetőjogi felelősségét.

Ehhez képest kétségtelen, hogy az I. rendű terhelt (aki hivatalos

személy) a II. rendű terhelt kérésének eleget téve kérdezett le az országos nyilvántartásból magáncélra adatokat. Tette ezt akként, hogy bár számára a nyilvántartáshoz férés alanyi jogon biztosított volt, tárgyi szempontból a célhoz kötöttség - a magáncél e körbe nem vonható - nem teljesült.

Nem sértett törvényt az eljáró bíróság, amikor mindezért az I. rendű terhelt tettesi - és ezzel összefüggésben a II. rendű terhelt részesi - magatartása okán a bűnösségüket megállapította.

Az irányadó tényállás III. pontjában foglalt cselekmény minősítése kapcsán az elhatárolási és halmazati kérdések tekintetében a támadott határozatban is hivatkozott 3/2007. BJE határozatban foglaltakon túl a Kúria az alábbiaknak tulajdonít jelentőséget.

Téves az indítványnak azon érvelése, hogy ha a hivatalos személy személyes adatot jogosulatlanul kezel, úgy a cselekmény kizárólag a speciális tényállás, a Btk. 177/A. § keretei között vizsgálendő, s a hivatali visszaélésként való értékelhetőség eleve kizárt lenne.

A Btk. 177/A. §-ában foglalt bűncselekmény nem a hivatali visszaélés speciális esete, hanem a személyes adattal visszaélés minősített esete.

A specialitás elve azt jelenti, hogy a speciális bűncselekmény az általánoshoz képest több ismérvvvel rendelkezik; nem pedig azt, hogy az egyik ismérvei a másokban maradéktalanul és feltétlenül megvannak.

Az általánoshoz képest a speciális bűncselekmény megvalósulása esetén a tényállás szükséges ismérvei átfedésben vannak, s ezen túl a speciális bűncselekmény több - esetleges - ismérvvvel is rendelkezik.

Kétségtelen, hogy ha a hivatalos személy személyes adattal a Btk. 177/A. § (1) bekezdése szerinti módon visszaél, úgy szükségképpen megvalósítja a hivatali visszaélést.

Fordítva azonban ez nincs így.

Ha a hivatalos személy személyes adattal nem jogtalan haszonszerzés, vagy nem jelentős érdeksérelem végett él vissza, úgy a Btk. 177/A. §-a szerinti tényállási elemek hiányában ez a bűncselekmény nem valósulhat meg.

Amennyiben viszont a Btk. 225. § szerinti elkövetői magatartások: hivatali kötelességszegés, hatáskör-túllépés, a hivatali helyzettel való egyéb visszaélés a hivatali visszaélés bűncselekménye szerinti célból - így valakinek jogtalan előnyt szerezve -, ugyanakkor

azonban jelentős érdeksérelem vagy jogtalan haszonszerzési cél nélkül kerülnek megvalósításra, úgy a hivatali visszaélés büntette megállapításának van helye.

A jelen esetben is ez utóbbiról van szó, a támadott határozatban foglalt minősítés tehát helytálló.

Ekként a Kúria - miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést sem, amelynek vizsgálatára a Be. 423. §-ának (5) bekezdése szerint hivatalból köteles - a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, s a megtámadott határozatokat a II. rendű terhelt tekintetében a Be. 426. §-a alapján hatályában fenntartotta.

A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, felülvizsgálatát pedig a Be. 416. § (4) bekezdésének b) pontja kizárja. Az esetleges újabb indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 418. §-ának (3) bekezdésén alapul azzal, hogy a bíróság - a Be. 421. §-ának (3) bekezdése szerinti feltételek fennállása esetén - az elutasító határozat hozatalát is mellőzheti.

Budapest, 2013. április 9.

Dr. Márki Zoltán s.k. a tanács elnöke, Dr. Székely Ákos s.k. előadó bíró, Dr. Feleky István s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

írnok
BÉ